

Kultusekivi sambasõjas

Lihulas läinud nädal alanud sambasõda ulatus omal moel ka Lääne-Virumaale, kus keegi on Rakvere-Võsu maantee ääres asuva kultusekivi sildi katnud paberiga, kuhu kirjutatud "Au sm Parts!".

**Aarne Mäe,
Toomas Herm,
Rein Sikk**

Villandi külas asuva arheoloogilise kaitse all oleva kultusekivi vildakal sildil on A4 formaadis paberil peaministrit mõnitava teksti vahele joonistatud verepisarad ning allkirja asemel seisab sõnapaar "Isamaa eest".

Politsei teravdab tähelepanu

Maakonna kümned punamonumendid olid eile lõunase seisuga rikkumata, ehkki päeva jooksul saabub mitmest Eesti pagast teateid värviga üle valatud või muul moel rikutud ausamastest.

Virumaal on politsei võtnud uute rikkumiste kartuses nii Saksa kui ka Vene poolel langenuitele püstitatud mälestusmärgid tavalisest teravamalt tähelepanu alla.

Rakvere politseiosakonna korrakaitsetalituse ülemkomissar Lembit Kalda ütles, et arvestades praegust olukorda, pani ta piirkondlikele konstaablitele südamele mälestusmärgi pisteliselt kontrollida.

Maakonna politsei korrakaitsetalituse ülemkomissari sõnul olid politseipatrullide igapäevased marsruudid varemgi kavandatud läbima kultuuriobjektide, sealhulgas mälestusmärkide piirkondi. Kalda ütlust mööda

mälestusmärkidele eraldi valvet ei panda.

Politsei polnud eile hommiuks saanud teavet ühegi soditud mälestusmärgi kohta Lääne-Virumaal.

Osa mälestusmärgi on minema viidud

Lääne-Virumaal on kümneid mälestusmärgi viimases sõjas hukkunutele, ehkki mõned on tänaseks ära viidud.

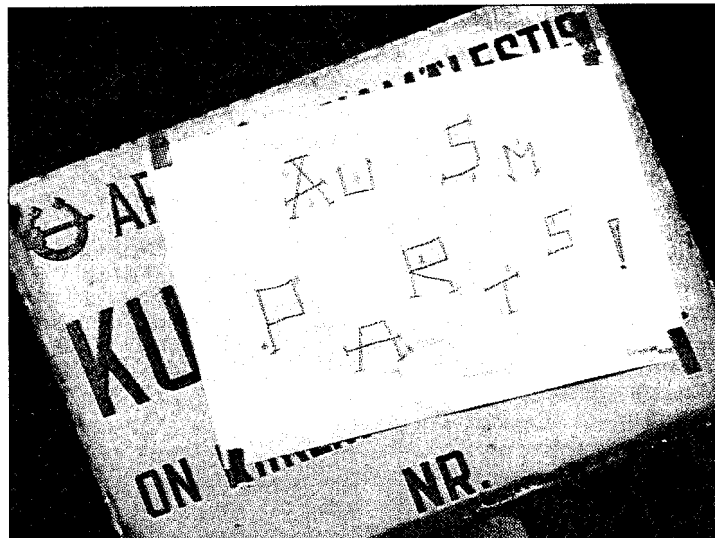
Aktsiaseltsi Raktoom peakontori juures Roodeväljal seisab kaks nõukogudeaegsest mälestuskivi. Üks neist on kommunist Alfred Stammele, teine hukkunud punaväelastele. Raktoomi juhatuse esimees Meelis Toom ütles, et Stamme kivi sai ta oma valdusse koos Raktoomi erastamisega. "See oli mahavõtmise järel poolest saati sohu visatud. Kaevasin ta sealt välja ja panin õuele püsti. Las ta seisab, ega see kellelegi liiga tee, ikkagi ajalugu," arvas Toom. Teist mälestuskivi, mis asus varem Rakvere raudteejaamas, pakuti Toomile juba teadlikult, sest Stamme kivi oli tal olemas.

"Praegune kivide sodimine on jama, aga eks selle kutsus esile ju Juhan Partsi käitumine, mis oli samuti jama," ütles Toom. Senini pole keegi tema valduses olevate kivide peal oma meelsust näidanud.

Sel kevadel viidi punakindral Lembit Pärna büst meediakära saatel minema Vohnja kooli eest ning see leidis koha eramuuseumis.

Porkunis on vaid hauatähised

Porkuni kandis asub mitu hauatähist 60 aastat tagasi peetud vennatapusõjas langenuile, kus lahingus sattusid vastamisi

vene ja saksa mundris Eesti mehed.

1989. aastal tähistati saksa mundris langenute ühishauad ristidega, mis hiljem on langenud nii punavõimu kui ka metallivaraste rünnakuobjektiks. Punaväelastest sõduritele oli mälestusmärk juba varasemast ajast olemas.

Ristide paigutamise üks initsiaatoreid Hanno Tamm rõhutas, et nii ristide avatseremoonia kui ka hilisemad mälestuspäevad on alati peetud mõlema poole haual. "Meie ei heroiseeri kedagi, me ei sea üles ausambaid, vaid tähistame hauakohad," ütles Tamm.

Traagilisest Porkuni lahingust, mis nõudis üle 300 eestlase elu, möödub 21. septembril 60 aastat, mispuhul peetakse seal üritusterohke mälestuspäev.

Lihulas läinud nädalal lahvatatud sambasõda tõi mitmel pool Eestis kaasa nõukogudeaegsete mälestusmärkide rikkumise.

Uudisteagentuuri BNS and-

metel tuvastas politsei teisi-päeval lisaks Tallinnas Hirvepargi mälestustahvli sodimisele veel kolm vandalismiakti, mis pandi toime nõukogude monumentide vastu Saaremaal Salme vallas ja Pärnumaal Surjus.

Salme vallas oli kahe monumendi puhul kasutatud taas punast värvi ning kirjadeks olid "Au, sm. Parts" ja "Au Partsile", Surjus olid vandaalid kasutanud sinist värvi ning kirjaks oli "Lihula eest". Eelnevalt on rikutud punamonumente Lihulas, Tuudil, Saaremaal Kaarmal, Pärnus ja Haapsalus.

Peaminister Juhan Partsi põhjendas läinudreedes pressikonverentsil Lihulas asunud ausamba mahavõtmist sellega, et see kujutas Eestile julgeolekuriski ning kahjustas Eesti mainet maailmas. Eile selgitas ta valitsuse motiive kohtumisel maakonnalehtede peatoimetajatega.

Samba mahavõtmise tingis läinud neljapäeva õhtul kokkupõrke politsei ja kohalike inimeste vahel.